CAP. VI.

Oleum Moschellinum ac Moschatellinum.

℞. Nuces moschatas N. ij.
moschi ʒ ß.
folii,
spicæ nard.
costi,
mastiches an. ʒ vj.
styracis calamitæ,
xylocassiæ,
myrrhæ,
croci,
caryophyllorum,
carpobalsami, vel cubebarum,
bdellii an. ʒ ij.
olei puri ℔. iij.
vini generosi ℥ iij.
Terenda ex arte trita, atq; confuse mista bulliãt ad vini dissipationẽ. Percolatum tandem oleum vsui reponendũ.

COMMENTARIVS.

Dissidium est inter peritos de huius olei authore, descriptione, nomine, & simplicium dosi. Quotquot n. de eo sunt locuti, cũ aliquid vel addiderint, vel detraxerint, priorem illius originẽ obscurarũt, & antiquam simul descriptionem immutarunt. Eam a. turpiter deprauatam Ioubertus castigaũit, & ad meliorem formam redegit, quam hic nõ tantum sub olei moschellini aut muscellini, sed etiam moscatellini nomine exhibemus. Basim n. cum duplicem habeat, atq; vtramque eximiam, & voce & viribus coniugatam & affinem, ab alterutra denominari potest. Siue enim *muscellinum*, vel potius *moschellinum à moscho*, seu *moschatellinum à nucibus moschatis*, vtraq; nomenclatio, vt legitima, ferẽda est. Inepte vero à quibusdam oleum Balaninum, quod simplex est, inodorum, & ex balano myrepsica, seu glande vnguentaria, trita & expressa elicitur.

Præparatio. Vt autẽ rite paretur, omnia seorsim trita, & simul mista præter *styracem* & *moschum*, macerentur in oleo & vino super cineres calidos diem integrum, aut biduum, in vase obturato; deinde coquantur in duplici vase ad vini euaporationẽ. Postea oleo percolato, adhucque calenti addatur *styrax* pulueratus, adhuc parum igne blãdo feruefiat: postremo *moschus* misceatur, mixtura seruetur. Sunt, qui *moschi* ʒ *j.* alii ʒ *iij.* adiiciunt; quod diuitibus si arrideat, & mihi quoque ipsi; sed deterioris fortunæ viris non tolerabile duco.

Apud Alexandrinum *cap.* 712. ponitur *oleum pumicum*: Nonnulli interpretantur *purum*; alii *punicum* dicunt, & oleum in Aphrica natum contendunt. Nos cum Ioubertо ponimus oleum dulce & syncerum; pro aqua vinum: pro *Neregil*, hoc est, *nuce Indica*, vt in quibusdam codicibus legimus, *nucem moschatam*: pro *costo*, si defuerit, *radicem angelicæ*, pro *xylocassia*, *cinnamomum* crassum; pro *carpobalsamo*, *cubebas*, aut *semen lentisci*, vel *terebinthi*; cætera sunt facilia. *Oleum pumicum.* *Neregil.*

Valet oleum moschelinum ad omnem frigiditatem corporis, præsertim ventriculi, quem roborat, calefacit, & coctionẽ iuuat. Stranguriosis, colicis & neruorum omnibus prope vitiis succurrit. *Vires.*

SECTIO III.

DE OLEIS, QVÆ EX ANIMALIBVS INTEGRIS, aut eorum partibus conficiuntur.

Nec solum, nec semper ex stirpibus, sed etiã animalibus integris, vel eorum partibus infusis & expressis, olea medicata cõficiuntur. Nam cum animantia cuncta in vsum & fauorem hominis creata sint, à quibusdã victum habet, ab aliis vestitũ, à nonnullis famulatum, ab aliis medicamentum: alit enim ouis, induit bombix, famulatur equus, lumbrici medentur. Plura autem homini sanãdo, quam

do, quam alendo conueniunt, quæ scilicet vires habent medicamentosas, quas multis modis extrahunt, parant, & salubriter exhibẽt Medici. Ex his vero frequentissime olea medicamentosa conficiunt, cuiusmodi est;

Oleum lumbricorum.

Cap. I.

℞. Lumbricorum terestrium in vino albo lotorum,
vini rub. generosi an. ℔. ß.
olei veteris & clari ℔. ij.
Coquantur omnia simul ad vini iacturã. Percolatum oleum vsui reponatur.

Commentarius.

Medicamentorũ descriptiones nullius probati viri testimonio fulcitę, vix ad multorum manus perueniunt integræ, cũ singuli singula libere immutẽt, authore nullo refragante. Hoc tamen oleum ἄδηλον, seu incerti authoris ab omnib. similiter describitur, nihilq; discriminis notatur, nisi forsan in vini & vermium dosi, quæ in nõnullis exẽplaribus par, in aliis dispar habetur: in quibusdã vini exigua est quantitas, quæ vermibus coquendis nõ sufficiat; in aliis liberalior, quę diuturniorem coctionem requirat. Nos legitimam & vini ad vermes, & olei ad vtrumq; proportionem dedimus.

Præparatio. Proinde sic recte parabitur: primũ lumbrici terrestres aqua sæpius mutata abluẽtur; dein vino albo, in quo per horam stagnare relinquẽtur. Peracta lotione & abiecto vino albo, vermes duplici vase excipientur, oleum affundetur, & vinum rubrum aut etiam album: tum omnia coquentur ad vini euaporationem. Tandem oleum per telam cannabinam traiectum vsui reponetur. Nonnulli coctos lumbricos terunt, & eidem oleo permiscent in formã vnguenti, cuius tamen perquam rarus est vsus.

Vires. Oleum lumbricorum articulorum doloribus confert, & neruis à causa frigida imbecillioribus roborandis, neruosumque genus omne illitum recreat.

Cap. II.

Oleum de scorpionibus simplex D. Mes.

℞. Scorpiones num. xx. aut paulo plures, vel pauciores pro eorum magnitudine. olei amygdalar. amararum ℔. ij. Macerentur in vase vitreo, oris angusti, probe obturati diebus triginta, in Sole æstiuo, percolatum oleum, seruandũ.

Oleum de scorpionibus compositum D. Mes.

℞. Radic. aristolochiæ rotundæ,
gentianæ,
cyperi,
cortic. radic. capparis an. ℥j.
olei amygdalarum amararum ℔. j ß. Omnia insolentur mixta in vase vitreo operculato, diebus xx. Dein scorpiones à decem ad quindecim oleo iniice: obtura, in sola mense integro. Postremo colatum oleum serua.

Commentarius.

Natura hominem, vt proprium filium alit, tuetur, & à morbis liberat, quos vel cõtrariorum oppositione abigit, vel alexiteriorum partim similium, partim dissimilium vsu curat. Sic *theriaca* inter nostram naturam & venenũ media pesti & morbis contagiosis ac malignis prodest. Sic scorpiones nobis semper infensi, nõ solum vulnera ab eisdem inflicta sanant, sed aliis morbis venenatis qualitatem malignam foras euocando, medentur. Ex his autẽ infusis & expressis parat Mes. oleum quoddã simplex, quod scorpionibus tantum & amygdalino amaro constat; aliud magis compositum, quod præter dicta *cyperum*, *aristolochiam*, *gentianam* & *corticem radicis capparis* admittit. Si quis Manardi consilium secutus, alia adhuc alexiteria miscuerit, laboris non pœnitebit; oleum siquidem habebit mirandę virtutis, contra omnia venena, & pestilentiam. Talis olei compositoris & alexipharmaci formulam subtecui, quod eiusdem medicamenti multiplex descriptio nauseam sæpe moueat. Desumpsit autem

Preparatio. Mesue hoc oleum compositum ex Rhasi, debetq; potius parari, quam simplex, quia medicatius & efficacius, ad cuius cõfectionem radices primum *cyperi* minutim incisæ contundendæ, vt & *aristolochia, gentiana*, & *radix capparis*. Postea oleo macerandæ, & insolandæ, atque omnia peragenda, iuxta formulam datam. Per Kist vnum olei à Mesue definitum, Syluius intelligit sextarium vnum. Nos certiorem dosim arbitrati ℔.j.ß. olei ponimus.

Vires. Oleum scorpionum morbis venenatis illitum prodest. Vesicæ & renum calculos atterit, meatus diducit, dolores lenit, & saburram expellit, maxime vero id præstat calculoso, si ab egressu balnei liniatur. Vtrumq; viribus iisdem præditum est, sed compositũ calidioribus & præstãtioribus.

CAP. III.

Oleum de Castorio.

℞. *Testium castorii à membranis mundatorum ℥j.*
vini albi odoriferi ℥iij.
olei ℔.j.
Omnia simul coquantur ad exhalationem vini. Oleum postea vsui reponendum.

COMMENTARIVS.

Nic. Præpositi multiplex furtũ. Nõ omnino iniuste Nic. Præpositus accusatur latrocinii, quod multorũ medicamentorũ descriptiones à se antiquioribus furatus, eorum nomen subticuit, & prioris authoris gloriam sibi vendicauit. Hoc satis ex medicamẽtorũ, quæ transcripsit, farragine patet: inter quæ si forsan aliquod occurrat à seipso descriptũ, nec Medici solertiam, nec Pharmacopœi dexteritatẽ sapit. *Olea sine vino, aqua aut alio decocto non esse coquenda.* Huiusce rei fidẽ facit olei castorei descriptio, ad cuius confectionẽ iubet ℥j. castorii in olei ℔.j. decoqui, ad tertię partis olei dissipationem, absq; intermedio vino, aut aqua vel decocto idoneo. Sed quã imprudenter, ipsis tyronibus notius est, quam vt pluribus sit opus demonstrare. Quis enim non scit, oleum diem integrum, posse ignẽ sustinere citra iacturam, aut certe paucu-

lam, nisi cum vritur? propterea quæ oleo coquuntur, nõ mollescunt, sed frigũtur, & indurantur. Potest quidem hoc oleum sine alio liquore parari, modo castorium oleo tantũ maceretur, insoletur, & sic relinquatur. Assolet enim oleum Castorinum non percolatũ seruari. Fernelius *aquæ vitæ ℥j.* adiicit, sed hęc tantilla portio, vim ignis nõ patitur, nisi momentaneã. Alia descriptio magis composita datur à Iacobo de Manliis, quæ paratu difficilior, & multo sumptuosior est, rarissimeque paratur.

Castigatam igitur Præpositi descriptionem seruabimus, quæ satis efficaciter ea præstat, quæ Manlii descriptio pollicetur.

Vires. Confert enim tremori, neruorũ & articulorũ doloribus, conuulsioni & paralysi.

Oleum de viperis Mes. Ad psorã, impetigines, & alia cutis vitia Mesue parat oleum ex viperis nigris integris, igni lento ad carnium dissolutionem coctis, in vase terreo, vitrato oris angusti.

Oleum de viperis Fallopii. Fallopius viperas cuiusuis coloris duas assumit, in frusta secat, oleo immergit, in vase orificii stricti, circa Canem æstiuo Soli exponit: postea exprimi & seruari, ad vlcera ex Indica lue contracta, quibus sanandis apprime conuenit, præscribit.

CAP. IV.

Oleum vulpinum.

℞. *Vulpem adultam non strigosam, exenteratam, pelle nudatam, & in partes sectam.*
salis communis ℥iij.
summitatum anethi,
thymi,
chamapiteos an. m.j.
Coquantur simul in aquis partibus, & quantitate sufficienti aquæ & vini albi, ad artuum & ossium separationem. Colaturæ ℔.ij. adde
olei ℔ iiij.
saluiæ,
rorismarini an. m.j.
Bulliant rursus ad aquea humiditatis dissipationem. Tum oleum percolato, & seruato.

COM-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-169808-p0168-6 DFG

COMMENTARIVS.

Non sat est, medicamenta simplicia optima esse, sed quæ componuntur ex ipsis, optime præparari, ex ratione describi, debite misceri, & exacte vniri est necesse, nulla singulorum, si fieri possit, deperdita & reiecta vtili portione. Sed quam male olei vulpini communis descriptio his legibus fulciatur, ex eius formula satis patet. Mesue enim iubet vulpem integram, cum pelle, pilis, pedibus, solumq; exenteratam incoqui in aqua fontana, marina & sale, ad artuum dissolutionem, additis inter coquendum *hyssopo & anetho*, & superfusa aqua, in qua vtriusque ℔.j. ante incoxerit. Sicque ollam videre videor, pilis, ossibus, carne, & stirpibus aliquot ad putrilaginem coctis, cuius expressa pinguitudo, oleum vulpinum Mesuei est. Paulus suadet vulpem viuam simul & exenteratam, ad ossium separationem elixari. Sed quomodo viua & euisceratа possit concoqui, non coniecto. Rondeletius vult cum corio & lactibus coqui, abiectis tantum alui excrementis: sed intestinis remanentibus, foras excerni recrementa in cadauere non video. Illius collega Ioubertus mauult pellem, quam viscera abiici: interanea vero bene lota simul cum carne elixari. Nos pellem, caudam, & interanea, vt inutilia reiicimus: postea corporis truncum & artus secamus; aqua, vino, & sale coquimus, cum herbis nerualibus & digerentibus. Colaturę addimus *oleum, saluiam, & rorem marinum*, & sic denuo coquimus ad aqueæ & vinosæ humiditatis resolutionem. Hoc autem modo paratum oleum viribus eximium est, & ad ea, quę expetit & promittit Mesue, efficacissimum. Potenter enim digerit ac resoluit, neruos roborat, & à frigidis iniuriis tuetur, & articulorum morbis opitulatur.

Optima olei vulpini præparatio.

Vires.

CAP. V.

Oleum formicarum.

℞. Formicarum alatarum ℥ij.
olei maturi ℥viij.
Macera quadraginta dies vase optime clauso, æstiuo soli exposito: Postea oleum exprime, & vsui repone.

COMMENTARIVS.

Rarissime paratur hoc oleum, fereque solum expetitur ad genitalia frigidiora calefacienda, & stimulum Veneris excitandum. Cum facile & paruis sumptibus confici possit, & à quibusdam natura frigidis expetatur, eo pharmacopolium minime carere debet, sed parua quantitate parandum.

SECTIO IV.

DE OLEIS EXPRESSIONE EDVCTIS.

Olei genera sunt quatuor: Primum absolute & proprie dictum, quod ex oliuis maturis educitur. Secundum minus proprie, quod oleo quidem dicto constat, sed cui plantarum vel animalium partes infusæ, ac insolatæ, vel coctæ sunt. Tertium cum adiuncto rei, ex qua elicitur, cognomen habet, vt quod ex amygdalis exprimitur amygdalinum, ex sesamine sesaminum, ex baccis lauri laurinũ. Quartum genus Chymistis familiare, quod per ascensum, vt vocant, elicitur. Prioru extractio quod sit cuiuis nota, operosa tamen, quibusdam rusticis tantum committitur, vt ante notaui. De secundo genere superioribus sectionibus egimus abunde. Superest nunc, vt de aliis disseramus. Ac primum quidem de his, quæ ex seminibus oleaginis, tritis & expressis extrahuntur, quæ abusiue olea vocat Syluius. Illud autem prius occurrit, quod ex amygdalis dulcibus elicitur.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-169808-p0169-4 DFG